

STRATEGIK BOSHQARUV HISOBIDA SARF VA XARAJAT IQTISODIY KATEGORIYALARINING FARQI

Alimova Laylo Baxtiyor qizi

TMI magistranti

Xarajatlarni boshqarish boshqarishning samaradorligini tadqiq qilish va baholash ishlab chiqarishning muhim funksiyasi hisoblanadi, chunki tannarxni pasaytirish mahsulot foydasining oshishiga olib keladi. Shuning uchun ularni optimallashtirish uchun xarajatlarni o'rganish va tahlil qilish foyda o'sishining asosiy omilidir. Biror ishni boshlash uchun, aslida xarajatlar nima ekanligini tushunish kerak, chunki ular iqtisodiy adabiyotlarda va me'yoriy hujjatlarda izohlanganidek, "sarflar" va "xarajatlar" kabi tushunchalardan farqi nimada?

Xalqaro moliyaviy hisobot standartlariga muvofiq, sarflar - bu hali xarajatlar sifatida tan olinmagan va tugallanmagan ishlab chiqarish, tayyor mahsulotlar, jo'natilgan tovarlar qoldiqlari ko'rinishida yil oxiridagi balansda aks ettirilgan iqtisodiy faoliyatda iste'mol qilinadigan resurslar. va boshqalar

Sarflar har qanday naqd pul yoki boshqa to'lovlarni anglatadi. Biz "biznesning ta'minotga sarflagani 12 000 000 edi" deymiz, demak, ta'minotga 12 000 000 dollar sarflangan. Ammo bu bayonot bizda hali ham qo'limizdagi va kelajakda foydalanish uchun mavjud bo'lgan ta'minot bor-yo'qligini (shuning uchun sarflar buxgalteriya balansida aktiv **sifatida** tasniflanadi) yoki ular allaqachon iste'mol qilinganmi (xarajat shu sababli) haqida ma'lumot bermaydi. (**daromadlar to'g'risidagi hisobotda** xarajat sifatida tasniflanadi).

Sarflar atamasi, shuningdek, pul mablag'larining darhol chiqib ketishi sodir bo'lganligini bildirmaydi ya'niki, biz allaqachon to'lagan yoki kelajakda to'lashga va'da bergan bo'lishimiz mumkin bo'lganlari ham sarf hisoblanadi. Sarflarning yana bir muhim xususiyatini shundaki: agar xarajatlar ishlab chiqarishga jalb

qilinmasa va ushbu mahsulot uchun hisobdan chiqarilmasa (to‘liq hisobdan chiqarilmasa), u holda xarajatlar xom ashyo, materiallar va boshqalar zahiralariga, ishdagi zaxiralarga aylanadi. tugallanmagan, tayyor mahsulot zahiralar va boshqalar n.. Bundan kelib chiqadiki, xarajatlar inventarizatsiya xususiyatiga ega va bu holda ular korxonada aktivlari bilan bog‘liq va bu holatda pulning korxonada aylanishi sodir bo‘ladi va sarf sifatida qolaveradi.

Xarajatlar - korxonaning aniq (haqiqiy, smeta) xarajatlari, xarajat - xo‘jalik faoliyati jarayonida korxonada mablag‘larining kamayishi yoki uning qarz majburiyatlarining ko‘payishi. Xarajatlar xom ashyo, materiallar, xizmatlardan foydalanish faktini anglatadi. Faqat sotish vaqtida korxonada o‘z daromadlarini va xarajatlarning tegishli qismini - xarajatlarni tan oladi. Xarajat har doim moliyaviy natijalar to‘grisidagi hisobotda **aks ettirilganligi** sababli, u allaqachon iste‘mol qilingan - "muddati o‘tgan" xarajattir va shuning uchun biznes uchun kelajakda hech qanday qiymatga ega bo‘lmaydi. Xarajatlar hujjatlashtirish va buxgalteriya hisobida aks ettirish bosqichlaridan o‘tishi kerak va ular o‘tgandan keyin xarajatlar xarajatlar sifatida tan olinadi. “Xarajatlar iqtisodiy foydaning kamayishi (aktivning kamayishi yoki majburiyatning ko‘payishi sifatida ifodalangan) va bunday kamayish miqdorini ishonchli o‘lchash mumkin bo‘lganda tan olinadi. Xarajatlarni tan olish majburiyatlarning ko‘payishi yoki aktivlarning kamayishi (masalan, ish haqini hisoblash yoki asbob-uskunalarini amortizatsiya qilishda) tan olinishi bilan birga sodir bo‘ladi. Xarajatlar, shuningdek, agar aktiv tan olinmasdan majburiyat yuzaga kelganda, masalan, sotilgan tovarlar uchun kafolatli xizmat ko‘rsatish majburiyati paydo bo‘lganda tan olinadi”. Bundan kelib chiqadiki, xarajatlar (kutilayotgan xarajatlarning qiymat ifodasi sifatida) hatto ularning qiymat jihatidan ham aktivlarga (zaxiralarga) aylantirilishi mumkin emas.

Sarf xarajatga nisbatan katta bo‘lishi mumkin yoki xarajatga teng bo‘lishi mumkin. korxonada doim ham qilgan sarfini xarajat sifatida korxonada balansidan chiqarib tashlay olmaydi. Bu ikkita iqtisodiy kategoriyani ajrata olish kelajakda korxonada faoliyatini samarali va davomiy bo‘lishi ta‘minlaydi.